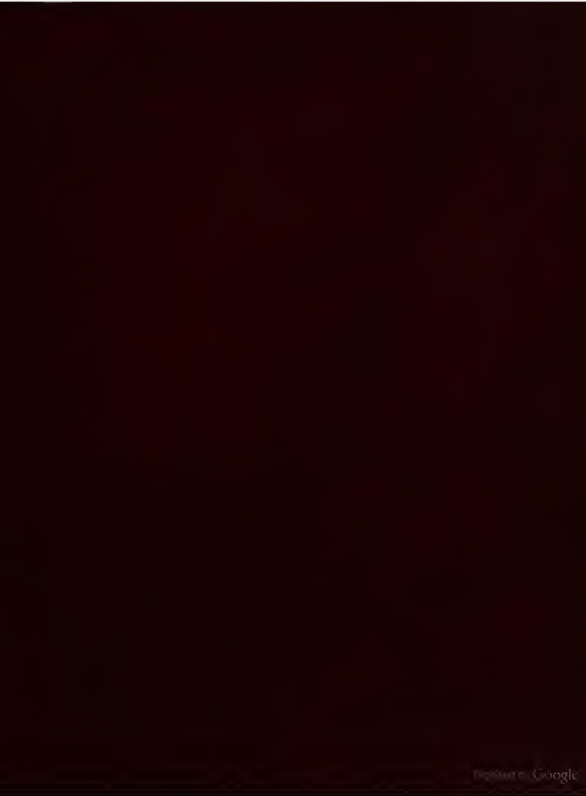
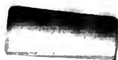

9. 4. 51

IN FUNERE
LUDOVICI XIV.
CHRISTIANISSIMI GALLIARUM REGIS
ORATIO
Habita in Pontificio Quirinali Sacello, cùm eidem
ix. kal. Februarii parentaretur

AD SS. DOMINUM NOSTRUM
CLEMENTEM
UNDECIMUM
PONTIFICEM MAXIMUM

A VINCENTIO ALAMANNO
PATRITIO FLORENTINO
Sacri ejus Cubiculi Honorario, & Lateranensis
Ecclesiæ Canonico.

ROMÆ M DCC XVI.
Typis Jo: Mariæ Salvioni in Archigymnasio Sapientiæ.
SUPERIORUM PERMISSU.

CLEMENTI XI.
PONT. MAX.

VINCENTIUS ALAMANNUS
FELICITATEM.

Um primùm, B*EATISSIME* P*ATER*, *ea mihi provincia demandata est, ut in funere, quod*

quod Romana Pietas LUDOVICI XIV. Francorum Regis Christianissimi memoriæ, gloriæq; Sanctitatis Tuae jussu celebratura erat, eximias tanti Principis laudes cum lugubri cæremonia conjungerem, intellexi quidem plus mihi oneris imponi, quàm ferre possem. Sed cùm ab hac tua voluntate mihi liberum non esset discedere, industria quadam, & consilio imbecillitatem ingenii mei adjuvare conatus sum. Selegi enim ex ejus maximis, clarissimisque virtutibus colendæ Religionis studium, unde cætera Christianæ, solidæque dignitatis ornamenta profluunt; cujusque splendor in præstantissimo Rege clarus adeò,

at-

atque illustris fuit, ut nulla orationis luce augeri queat, nullis ejusdem tenebris obscurari. Quis ergo mihi succenseat, si hoc uno reliquarum virtutum fonte in omnium oculis collocato, cæteras singillatim referre, quod sanè immensæ molis fuisset, omiserim; aut si argumento pro sua magnitudine non satisfecerim, in quo pertractando, vel oratores disertissimi succubuissent? Quamquam, ut in hujusmodi re mihi prorsus, & LUDOVICI laudibus cautum foret, Tuo, Beatissime Pater, exornata Nomine in lucem prodit Oratio. Hinc enim amplitudinem mutuata, regiis virtutibus haud impar haberi poterit, iisque

vel cum fœnore tantum restituit decoris, quantum Oratoris tenuitas detraxit. Nec tamen quidpiam alienum à tua voluntate gessisse puto: siquidem compertum habeo, qua humanitate eos omnes complectaris, qui studio amplificandæ Religionis incenduntur; & qua benignitate Regem illum amplissimum hoc nomine celebrares, ac singulari, verèque paterno amore prosequereris: simul & illud intelligebam, quanta ille vicissim veneratione Te Supremum in terris Ecclesiæ Caput coleret, palàm professus, se in Religionis negotio nullius operam, accuratam quamvis, & diligentem, probaturum, quæ SANCTITATI TUAE *probata*

bata priùs non esset: sapienter existimans nulla ratione alia Orthodoxæ Fidei dignitati, & securitati consuli meliùs posse. Id me poterat duntaxat ab usurpandi Sanctissimi Tui Nominis audacia deterrere, ne scilicet dolorem tuum refricarem; & qui pridem aures tuas mœstitiâ impleveram, nunc oculis non parcerem. Sed cùm scirem LUDOVICI jacturam hærere Tibi altiùs in pectore, quàm ut cujusquam oratione profundiùs infigi possit, metum omnem statim excussi, curaviq; ut ejus laudibus Tuo gloriosissimo Nomine consecratis, non parum indè splendoris ad earum immortalem gloriam accederet.

IMPRIMATUR,

Si videbitur Reverendissimo Patri Sacri Palatii Apostolici Magistro.

N. Cardinalis Caracciolus Pro-vic.

IMPRIMATUR.

Fr. Gregorius Selleri Ordinis Prædicatorum, Sacri Palatii Apostolici Magister.

O R A T I O.

UDOVICUM XIV. Francorum Regem Christianissimum, quem universa plaudente Ecclesia tanquam Cœli munus Gallia nascentem exceperat, humana lege nuper extinctum; acerbissime dolemus, BEATISSIME PATER. Vix enim ad nos perlato tantæ jacturæ nuntio ita subito quodam, ac inusitato dolore correpti fuimus, ut nemo nostrûm non fuerit, qui LUDOVICUM extrema licèt senectute confectum, ut præcoci quidem funere ereptum non conquereretur: qui Catholicæ Religionis, qui hujus S. Sedis durissimam vicem vehementer non lugeret. Hoc siquidem lethali vulnere quis non videat Orthodoxam Religionem ab illa spe magnarum rerum esse dejectam,

quam in LUDOVICI præsidio tutissime collocaverat, Romanamque Sedem Filio charissimo orbatam, cujus amore, atque auctoritate, ingruentibus undique malis velut obsessa, fidentissime nitebatur. Quare, quum illo a nobis avulso, iis nos bonis omnibus spoliatos esse comperiamus, ad quæ speranda divinus prope ejus ortus animos nostros erexerat, quæque ipse, dum viveret, cumulatissime præstitit: nulliusque sit tanta animi vis, atque robur, ut hac ingenti calamitate non labefactetur, ac penè concidat; non est, ut aliquam dicendo, quod fieri solet, dolori vestro medicinam adhibere, vobisque clarissimi Regis desiderium lenire possim. Quæ igitur in tanta omnium Ordinum tristitia meæ partes erunt? Eæ profectò, ut cùm vos nequeam ab extremo luctu deducere, salutari quodam consilio altiùs illum animis vestris infigam; quo admonente sæpius vos subeat, maneatque sempi-

piterna tanti Regis memoria, ut eam, nunquam obducta cicatrice, immortali grati animi benevolentia, lachrymisque prosequamini. Sic enim non hodie solùm, non in hac una suprema Religionis Sede, sed per omnem ætatem, ubique locorum, ut ejus decet amplitudinem, maximaque in Christianam Rempublicam merita, summo Principi parentabitis. Quod utique facilè me arbitror consequuturum, si præstantissimis ejus virtutibus commemoratis, vobis ob oculos ponam, quanto ipsarum splendore universus terrarum Orbis collustratus fuerit; qua dignitate, ac præsidio, iis ob Regis mortem extinctis, sit destitutus. Verùm, quum tantæ fuerint, ac tam illustres, ut quæ divisæ vel maximos Viros honestare possent, eæ simul omnes ad eximium Regem ornandum conspiraverint, atque adeo nequeant brevibus Orationis finibus contineri, multæ mihi necessariò prætermit-

mittendæ ſunt , juſtaque plurimarum querela ſuſtinenda, qua ſe præteritas doleant. Itaque nihil dicam de Juſtitia illa admirabili, atque Prudentia, quibus tanquam adminiſtris diutiſſime, ac feliciſſime Regnum gubernavit, atque in negotiis tum domeſticis, tum externis peragendis ita ſe geſſit, ut ſibi fere omnia e ſententia ſuccederent. Tacebo de Fortitudine, ac Magnanimitate, quibus in tot, iisque difficillimis bellis adeo præfulſit, ut plerumque obnoxiam ſibi reddidiſſe Fortunam videretur. Mittam explicatum in publicis operibus, in regiis Ædibus, in omni apparatu ſplendorem: ſuſceptum Diſciplinarum omnium, bonarumque Artium patrocinium: longe diſſita maria (Natura ipſa, penè dixerim, non tam ſtupente,quàm invidente)ductâ a Garumna ad Setium foſsâ, conjuncta: furorem ſingularium certaminum coercitum: Provincias ab injuriis Potentiorum

rum vindicatas : jura ad uberiorem populorum tranquillitatem emendata ; neque verò incredibilem ejus conſtantiam in adverſis rebus (quæ in conſpectu immenſæ felicitatis acriores fiunt) dicendo percurram, qua una, dum cæteris virtutibus reliquos vicerat, ſe ipſe viciſſe viſus eſt. Totum enim ad ſe me rapit Religio, quæ tantùm ſe quodammodo ſuper reliquas effert, quantùm Deus ipſe hominibus antecellit, quamque aliarum omnium laudes complecti, nemo eſt, qui non intelligat. Huic ſive in tot florentiſſimi Regni ſui Provinciis vindicandæ, tuendæ, aſſerendæ: ſive per omnes terrarum plagas officiis, ope, auctoritate dilatandæ, protegendæ, muniendæ, eo ſtudio, cura, vigilantia ſemper LUDOVICUS incubuit, ut jure, ac merito maximi ex omni temporum memoria Regis nomen adeptus fuerit, ſeque Dei immortalis munere datum nobis olim fuiſſe ampliſſimis

rebus geſtis comprobaverit.

Dum verò de ipſa LUDOVICI Religione dicere incipio, quàm horrida mihi ante oculos obverſatur Regni ſpecies a Calviniana,& Janſeniana Secta miſerè diſtracti? Clam in Galliam irrepſerat, (ut de hoc primùm verba facere aggrediar) Calvinianum Monſtrum; ſub Franciſco Primo novitatis lenocinio turbulenta ingenia, ut ferme fit, occupaverat: legum contemptu, morum licentiâ devinxerat: pertinaciâ denique confirmaverat. Non tamen Franciſco, atque altero Henrico Imperii habenas moderantibus tantas adhuc vires collegerat, ut palam cervices erigere, bellum indicere auſum fuerit. Delata deinde ex ordine ad tres Henrici Filios regnandi auctoritate, dum ſæpius variat Aulæ fortuna, diſſidentque inter ſe Procerum animi, occaſionem, audaciſſimosque Duces adeptum e latebris erupit. Tunc enimvero, quæ ſacrarum rerum direp-

direptio, populorum clades, animorum tumultus? Quantam illud non minus ſacroſanctis Eccleſiæ inſtitutis, quàm florentiſſimo Regno vaſtitatem intulit? Cædem anhelans, truci vultu, furorem oculis ſpirans non per omnes modò Provincias, non per ſingulas Civitates, ſed per cunctorum propemodum Lares volitavit, exorbuit civilem ſanguinem, infinita exſaturavit ſe populorum ſtrage. Cohorruit Gallia, cùm vidit non ſemel Regiam Majeſtatem a furentibus Hæreticorum copiis in diſcrimen adductam: ingemuit dejectas Aras, everſa Templa, dirutas Urbes: lachrymis proſequuta eſt Sacerdotes mactatos, Sacra omnia ferro, ac flammis abſumpta, Divina, Humanaque jura violata. Attamen Regibus avitæ licèt pietati addictiſſimis non fuit tantum roboris, ac nervorum, ut potuerint improbę Sectæ audaciam frangere, furorem extinguere. Nam quoties adversùs iſtam moverunt arma

Ca-

Carolus Nonus, ac Tertius Henricus, nec leviter immanem Hydram perculerunt; ſed hæc poſtea refectis viribus convaluit adeo, ut ab Henrico Quarto eximiæ quamvis fortitudinis Principe iniquæ conditiones ad redimendam communis otii ſecuritatem extortæ fuerint. Siquidem uno Nannetenſi Decreto centum perduellibus Urbes conceſſæ, datę Munitiones, pecunia ad alendos Milites, atque impiæ profitendæ ſuperſtitionis venia confirmata. Sed cùm mitioribus remediis exaſperari potius vulnus videretur, atrociora adhibuit Ludovicus Tertiusdecimus; comparatoque exercitu, ereptis Urbibus, ac Munitionibus, excisâque, penè inexpugnabili oppido, Rupellâ, poſt diuturnum bellum affulgere ſpes aliqua ſalutis viſa eſt. Verùm cum lues mortifera in medullis, ac viſceribus immenſæ multitudinis hæreret, affectam Regni partem ad ſanitatem reducere nequaquam potuit; nam & nefaria

ſaria templa, ut antea, permiſſa, & libere ſuo more vivendi facultas, cogendi cœtus, virusque effundendi ſuum non eſt adempta.

Unus hoc præclariſſimo triumpho honeſtandus erat Quartusdecimus LUDOVICUS, iſtoque dato eximio Eccleſiæ beneficio immortalitati commendandus. Itaque, ut olim iniquo Idolorum cultu contaminatâ Judæâ, fœdato prophanis ritibus Templo, impiis ſacrificiis Altari, ſolus e generoſa illa Machabæorum Stirpe Judas inventus eſt, qui nullo commotus periculo Idola comminuerit, ex omnique Provincia exulare juſſerit ſuperſtitionem; non alius pariter, quàm LUDOVICUS deturbandâ penitùs e nobiliſſimo Regno Calvinianâ Hæreſi ſuperiorum Regum gloriam longo intervallo ſuperavit. At quantâ iſtud ſapientiâ, quantâ ſolertiâ, quanto animi robore, ac magnitudine ad optatum exitum perduxit?

xit? Cum ipſi per ætatem licuit Imperii clavum per ſeſe moderari, confeſtim illuſtres genere, diſciplinis, aut ſcientiâ militari viros, ut ſe ad rectam Fidem inſtruendos traderent, præclaris benevolentiæ, ac munificentiæ argumentis illexit: redeuntes ad bonam frugem non modò honoribus, opibusque affecit, ſed tanta excepit voluptate, ut quas illi lachrymas non maxima Regni infortunia, non invida, & immatura morte divulſi e regio ſinu tot egregia indole Principes, non ullus ſecundarum rerum eventus moverat, eas ſummum iſtud gaudium expreſſerit: Epiſcoporum pietatem, & vigilantiam orando, admonendoque excitavit, ut Oves a Grege aberrantes ad Eccleſiæ ſinum revocarent: ſacris divinarum legum Præconibus, ut per omnem obſcuram licèt, ac fere inviam Regni partem veræ Fidei lucem diffunderent, imperavit; idque ſedulò ab iis perfectum eſt, non modò propter inſi-

insitum ipsorum animis curandæ alienæ salutis desiderium, sed quòd exploratum haberent, hanc unam ineundæ a Rege gratiæ rationem esse certissimam, si quis pro Religione operam suam impenderet. Hinc oppida turmatim, atque integræ Civitates (ut uno verbo dicam) vicies centena Civium millia divino Lumine illustrata, deducente Regis pietate ad Romana Claustra, unde prius avulsa fuerant, convolarunt. Qua verò proborum omnium gratulatione, quo plausu excepta, quibus etiam præmiis, ac privilegiis aucta? Cum enim hujusmodi illecebris facilè capiantur Mortalium animi, has omnes potentiæ, ac beneficentiæ regalis opes ad bene gerendam, fovendamque Christianam rem LUDOVICUS liberalissime effudit. Qui autem ad hæc non imperantis Regis, sed prope orantis monita obdurescerent, eos metu, minisque paulatim concussit, honoribus exuit. In Forum invo-

volaverant ſceleſtis opinionibus quamplures imbuti? puduit LUDOVICUM, arbitros vitæ, ac necis ſedere, jusque dicere in Chriſtianiſſimo Regno, qui divinis Legibus non parèrent: loco movit, privatosque eſſe juſſit. Ad ampliſſimos dignitatis gradus obrepſerant? disjecit: primos Aulæ honores occupaverant? nullum ſibi deinceps familiarem, Aulicumque voluit, qui ſupremo Numini rite non inſerviret: regiis copiis, arcibusque præerant? ſuæ vetuit militiæ nomen dare, qui Eccleſiæ signa deſeruiſſet. Magna iſta quidem, ſummisque laudibus celebranda, quæque ingentem animi firmitatem, ingenii vim, rei gerendæ ſagacitatem deſiderent. Quis enim eſt adeo præteritorum temporum oblitus, adeo rerum ignarus, qui neſciat, quàm operoſum, & quantæ molis ſit, perditiſſimæ Sectæ homines non ſolum ſententiis, ſed voluntatibus inter ſe arctiſſime conjunctos; & proin-

proinde sic institutos, ut privatam singulorum ærumnam universæ Sectæ calamitatem esse putent, in ordinem cogere, honoribus dejicere, & corroboratæ auctoritatis nervos incidere? Sed expectate longe majora; nam cum probè Rex intelligeret, ita plerumque naturâ comparatum esse, ut homines quandiu impune mali esse possunt, quandiu eorum impietati leges ipsæ patrocinantur, nunquam ab errore, in quem inducti semel fuerint, abducantur, ad immeritum hoc, & splendidum patrocinium abrogandum, quo velut armata erroris perfidia fulciebatur, animum adjecit. Sicut enim nulla sævit perniciosior lues humanis corporibus, quàm, quæ aeris, ciborumque malignitate hauritur, quibus providæ Naturæ beneficio alimur, & conservamur: sic utique Sapientissimo Regi compertum erat, nullum gravius unquam malum posse Reipublicæ accidere, quàm quod publicæ Le-

 ges,

ges, unde omnis ducitur civilis vita, non ſolum invehunt, ſed tuentur.

Res enimvero periculo, ac difficultatibus impedita videbatur. Quippe unuſquiſque proſpiciebat animo, plurimos fore, qui Patriam mallent deſerere, quàm iniqua dogmata: ingentes divitias extra Regni fines aſportaturos: finitimas Hæreticorum gentes, & arma in Galliam conjurata imploraturos: artem, vim, deſperationem adhibituros, ut a propoſito, Regis mentem deducerent: ſic belli, atque ærarii nervos imminutum iri: ſic Regni pacem, & concordiam ad priſtinos bellorum civilium tumultus certiſſime revolvendam. Hæc aliaque id genus in hominum ore verſabantur, quæ vel magnos animos conturbare, ac frangere potuiſſent; ſed, ut ſaxum irati maris fluctibus verberatum, immotus ſtetit LUDOVICUS, eaque vox digna Chriſtianiſſimo Principe audita eſt: dummodo Religio ſalva ſit,

ne-

negligendam Regni fortunam, vitam ipsam pro tam felici causa despiciendam. O dictum, quod animum non regium tantùm, sed sacerdotalem plane demonstrat; ut olim S. Leo Theodosio gratulatus est. Igitur, quod antea deterruerat majores suos singulari quamvis fortitudine præditos, ipse imperterrito animo suscepit, ac susceptum feliciter absolvit immortale, amplissimumque facinus, de quo nulla unquam ætas conticescet, quodque Romana Religio gratissimâ semper tanti facinoris memoriâ prosequetur. Antiquavit Nannetense Decretum, cæteraque omnia, quæ rem Catholicam tot annos afflixerant, redditaque Legibus in perduelles severitate, piaculum, quod illæ sibi pridem ob impensum impiis hominibus patrocinium quodammodo contraxerant, luculenter absterfit. Hinc statim Sectariorum Templa ruinis obruta, superstitionis Ministri exulare perpetuò jussi, nefarius

rius ubique cultus interdictus ; Hæresis tandem lethale germen per universam Galliam stirpitus evulsum est.

Relevata est Gallia immenso malorum pondere, & quasi ab affecta valetudine recreata. Floret modò integris Christianę Fidei viribus, seseque penitus avito cultui restitutam exhibet accepti ab invictissimo Rege beneficii perenne, atque illustre monumentum. Interim, dum luget Hæresis sua Templa diruta, ereptum sibi Legum munimentum, impurosque ritus omnino labefactatos, liceat nobis læto vultu LUDOVICUM intueri innumeras, aut reficere, aut a fundamentis excitare sacras Ædes: Juventuti instituendæ amplissima Seminaria constituere : ad Apostolicum Ovile redeuntibus privilegia, annua stipendia decernere: in ea totum cura defixum conspicere, ut Religionem vehementer concussam erigat, & confirmet.

In-

Infremuit tanta clade debellata Calviniana factio, cumque injectam sibi atrocissimam plagam sanare in Gallia non posset, in proximo Majoris Britanniæ Regno, quò se fere tota receperat ad ulciscendum dolorem suum nullum non lapidem movit. Exarsit enim in Jacobum Regem, LUDOVICO cùm Religionis, & Affinitatis, tùm etiam amicitiæ vinculis conjunctissimum. Potuit e patrio illum solio deturbare, sed non ita, ut Gallorum Regem ad Amici Regis injuriam vindicandam promptum, paratumque experta non fuerit, atque inde Britanno maximus gloriæ cumulus non accesserit; nam & ipsum LUDOVICUS regiâ excepit magnificentiâ, & liberalissime fovit, & classibus instructis, consilio, & opibus juvit; quodque nemo satis mirari queat, nulla spe utilitatis oblata, maluit ejus partes, tutelamque non deponere, quàm longe gravissima, & prævisa rerum discrimina

g decli-

declinare: Jacobus verò ad exemplum Christianæ fortitudinis veluti propositus, magnitudine animi tantum in adversa fortuna sese extulit supra cæteros homines, quantum in prospera non potuisset; clariorque fuit exul in Gallia, quàm cùm Britanniæ populis summo cum imperio præesset.

Sed jam ad alterum Religionis hostem, qui LUDOVICI pietatem, si leviori tumultu, non leviori tamen periculo diutius exercuit Orationem convertamus. Prava scilicet Janseniani libri doctrina eò deterior in multorum mentes irrepserat, quòd aperte insectari Divinæ scientiæ Mysteria, morumque disciplinæ nuntium remittere non videbatur, quòdque ejus Præcones pietate apud hominum vulgus simulata, famam errori suo conciliare summis viribus enitebantur. Noverant enim hanc unam rem esse, qua Novitatis patroni quodam veluti lenocinio maximam

mam ſibi comparant exiſtimationem. Enimvero has ſemper artes adhibuerunt falſorum dogmatum Inventores, hisque etiam fraudibus ſe penè deceptos ab Eccleſiæ hoſtibus ſemper conqueſti ſunt clariſſimi, atque doctiſſimi Viri: cumque ſui ſimilis, ubique & omnibus temporibus error ſit, eadem principia, curſumque habeat, & iiſdem progreſſibus augeatur; non alium pariter Janſenianæ Novitatis magiſtri ſibi aditum ad ſerendum errorem aperuerunt, non aliam agendi rationem ſequuti ſunt, ut vetuſtæ Religionis decus, & integritatem excinderent. Nam parta ſibi primùm ex acri ingenio, atque nonnulla eruditione, quadam ſapientiæ laude, ab ea,quam erant Majores noſtri viam ingreſſi, diſcedere, ab illaque ſanæ doctrinæ norma,quam iidem ſapientiſſime conſtituerant, deflectere paulatim cœperunt; quibus deinde gradibus eò brevi devenere,ut ſibi licere audaciſſime arbitrarentur,

ſacras

ſacras literas in alienos, falſosque ſenſus detorquere, placita Conciliorum, veterumque Patrum ſententias contortis, & inſidioſis ſophiſmatibus eludere, certiſſimaque Sanctæ hujus Sedis Oracula, aut nequiter enervare, aut etiam impudenter infringere. Nihil vobis affero inauditum, aut novum; nihil, quod ex eorum libris perſpicue non eruatur; quod in maxima hominum luce, & in totius potiſſimum Galliæ conſpectu poſitum non fuerit. Nec tantùm illi peſtiferæ doctrinæ Duces ad rem Catholicam turbandam vires, fraudesque ſuas contulerunt; ſed eandem cauſam mordicus plures ignari, ac rudes homines amplexi ſunt, qui aut præpoſtera illorum exiſtimatione decepti, aut novarum rerum illecebris, ſeu etiam ſpe fortunæ melioris excitati, ſacrâ ſcientiâ non minus arroganter, quàm impie abuſi ſunt.

Quas utique turbas hujuſmodi Mortalium genus non commovit in Gallia, & quot

quot præterea non commovisset, quibusque mortiferæ doctrinæ flammis Christianissimum Regnum non conflagrasset, nisi LUDOVICUS incendium Calviniano haud impar,admota manu valide compressisset? Quid enim? Ubi de novis Jansenii, ejusque gregalium opinionibus rumor percrebuit, an non eas ad supremum hoc Orthodoxæ Fidei Tribunal deferendas curavit, paratus de ipsis judicium sequi, quod Petrus per Romanum Pontificem pronuntiasset? An non saluberrimam Innocentii X. sanctionem, qua penitus eversæ fuerant, incredibili veneratione complexus est, & regalis Brachii robore confirmavit? quod si nonnulli Hæreticorum morem sequuti effugiis, doloque malo concussam tanto præjudicio caussam retinere adhuc posse sibi persuasere, quàm pie, & prudenter laboravit, ut summus Ecclesiæ Judex, & Magister tesseram Fidelibus daret, qua probi a male sentien-

h tibus

tibus dignoſcerentur, ac repetitis ictibus inquietam errandi licentiam non modò compeſceret, ſed omnino contunderet. Quoniam verò ea vis ineſt Principum exemplis, ut plures imitatores habeant, dici non poteſt, quibus inde ſtimulis excitare ſeſe ſenſerint Gallicani Antiſtites, ut ad extirpandum peſſimum erroris germen omnes Paſtoralis vigilantiæ nervos contenderent. Aderat illis Rex, & aſſidua cohortatione nunquam illos urgere ceſſabat, novis ſemper ſubſidiis inſtruere, & confirmare. Profectò ſi velimus omnia recenſere, quæ a LUDOVICO ad hanc obtinendam rem adeo ſalutarem præclariſsime geſta ſunt, nihil eſt, quod ad immortale ſui nominis decus ſplendidiùs unquam præſtare potuerit. Conſulite quotquot in Gallia ſunt ſupremorum Senatuum codices: quæ leges ab ipſo editæ non ſtatim in omnium oculis erunt, quibus reluctantes ſanctiſſimis hujuſmodi

De-

Decretis, inflictis pœnis coercerentur? Evolvite Acta Cleri Gallicani: nulla fere pagina LUDOVICUM aut Janseniani, pravique dogmatis oppugnatorem, aut sani, verique assertorem non exhibet. Lustratæ sacræ Parisiensis Facultatis monumenta: in eo totum fuisse LUDOVICUM comperietis, ut illam ab hoc veneno defenderet, putridaque ipsius membra rescinderet. Non satis tamen vindicandæ Religioni adhuc esse consultum judicavit sapientissimus Princeps, nisi firmis adeo, tutisque præsidiis eam communisset, ut ne futuris quidem temporibus de florentissimo Statu convelli posset. Optime nimirum gnarus, Divinisque monitis edoctus, hominum mores tum sacrorum Pastorum vocibus, tum etiam Principum exemplis ad synceram Pietatem formari, quis verbis assequi possit, qua opera, qua perspicacia, qua demum solicitudine curaverit, ut ii duntaxat regen-

dis

dis Ecclesiis præficerentur, qui studio nullius Novitatis abrepti, singulari doctrina, & vitæ integritate spectati essent; simulque tales sedula, piaque institutione Regios Principes effingeret, ut quæ ipse ad Fidei tutelam confecerat, sarta illi tecta servarent.

Quare cum per singulas Regni sui Provincias pro vera Numinis Religione res tantas gesserit LUDOVICUS, quid unquam ei reliquum fuit, quo magis in ipsam studium, ac voluntatem suam posset ostendere? At quod vel ingenti plurimorum pietati satis esse videri potuisset, ei profectò non fuit. Noluit hisce licèt amplissimis officii terminis incredibile, eximiumque erga Immortalem Deum obsequium suum contineri: superare jussit Galliarum fines, totumq; terrarum Orbem percurrere. Hanc postremam regiæ laudis partem, etsi brevioribus verbis, ut me temporis angustiæ cogunt, nunc dicendam suscipio.

Quod

Quod ſi ad perdomandam impietatem, non comparatos exercitus, non prælia cum barbaris Nationibus commiſſa ſum allaturus, (quamquam poſſem Cretenſem, aliaſque glorioſiſſimas expeditiones adducere) nolite quæſo reputare Chriſtianæ rei minus utilitatis acceſſiſſe LUDOVICI ſolertiâ, opibus, exiſtimatione, quàm, eo medias inter acies fulminante, redundare potuiſſet. Scilicet haud raro Barbarorum mentes lenitate, ac manſuetudine faciliùs ad humanitatem, & Religionem flectuntur, quàm terrore, atque armis. Peragrate animis veſtris quamcumque vultis terrarum partem; nullam reperietis, quò tanti Principis ope Fidei noſtræ myſteria ad incultarum Gentium cognitionem deducta, vel honoribus ornata, vel liberiori curſu provecta non fuerint. Animum ad Europam convertitis? Græcia confeſtim occurrit, exhibetque nobis complures rectæ ſatores doctrinæ

LUDOVICI ærario, ac patrocinio ſuſtentatos; quotquot ibi Romano Pontifici obtemperantes degunt, eos Regis auctoritate non modo ab hoſtium injuriis vindicatos, ſed ita conſtitutos, ut perhonorifice habeantur, reliquisque civibus munimento, & tutelæ eſſe poſſint. Cuinam verò accidat ignorare apud Heterodoxos Principes adeo LUDOVICUM gratiâ valuiſſe, ut mitius alibi cum noſtris actum ſit, alibi ſacra munera obire non prohibiti; & quum haud ſemel Catholicæ Urbes in Hæreticorum poteſtatem venerunt, an non eo curante veram ſumma cum libertate Fidem retinuerunt? Cogitatis Americanas Inſulas, illasque remotiſſimas oras propemodum naturæ ignotas? In eas legavit, ſuis opibus aluit, ædibus non uno in loco donavit Euangelii Præcones: ibi Templa conſtruxit, ornavit Aras, ſacrorum Rituum decori conſuluit. Venit in mentem Africa? Dedit Ægypto Sacerdotes,

dotes, qui aut ſchiſmate disjunctos cum Romana Eccleſia reconciliarent, aut ſuperſtitionem ex illis olim ſanctiſſimis terris evellerent, aut difficilè herbeſcentem Religionis ſegetem diligenter educerent, ac propagarent. De revocanda ad Chriſti Ovile Æthiopia ſæpius cogitavit; nec deſtitit rei gerendæ inire conſilia. Tuneti, Juliæ Cæſareæ, per omnem Mauritaniam ejus metu permiſſum, ut Catholici in ſervitutem adducti liberiùs, ac tutiùs poſſint Apoſtolicam Fidem nullo Nationum diſcrimine profiteri. Si verò de Aſia, immenſoque illo terrarum ſpatio inſtituatur ſermo, quî fieri poteſt, ut Oratione complectamur, quàm longe, lateque per id locorum effuderit ſeſe ingenioſa Chriſtianiſſimi Regis pietas! Nam & ad ſibi comparandam Sinarum Principis amicitiam, qua deinde ad Idolorum exitium uteretur; ad eum plures tranſmiſit doctiſſimos Viros, ut ipſum, eamque gentem diſcipli-

nis

nis imbuerent, quibus exculti citius mentis oculos ad Chriſtianæ veritatis lucem aperirent. Et ne quidpiam ad ſanctam Legem tradendam, evulgandamque deeſſet, pleroſque ſacrorum peritos perenni opum largitate ibidem detinuit. Id quoque ſibi miſſa ad Siami Regem Legatione propoſuit (quod tunc ſane feliciter accidit) ut debitus veræ Religioni cultus in ejus Regno augeretur: hunc magnis impenſis in Perſarum Provinciis ſtabilivit: hunc Syris, ac Maronitis, obſtringendo ſibi annua penſione primarios earum Gentium Antiſtites, commendavit: hunc denique in omnibus Palæſtinæ locis, ubi datæ hominum Generi ſalutis veneranda monumenta conſpiciuntur, ſervavit. Meminiſtis enim, quemadmodum erepta e ſacræ Franciſcanæ Familiæ manibus ſacratiſſima Templa, quæ ferox Ottomanus Græcis a Catholico ritu alienis cuſtodienda tradiderat, LUDOVICI indu-

duſtria, atque auctoritate ad Noſtros veluti poſtliminio reducta fuerint; firmiſſimaque ſimul lege ſancitum, ne deinceps ab iſtis avulſa unquam in Schiſmaticorum manus concedant. Quid autem de illo dicam imperio, quo ſuis apud Barbaros Principes Legatis, ſuisque maritimarum rerum per ea loca Præfectis enixe præcipiebat, ut nihil tuenda Catholica Fide antiquius haberent, eamque ob rem obſecundarent monitis, & conſiliis ſacri hujus Cœtus, cui propagandæ Fidei cura incumbit? Quæ cum tanta ſit laus, non ego tamen maximam inter illas puto, quas ſibi Rex præſtantiſſimus in amplificanda Romana Religione promeruit. Palmam tribuo ſingulari illi ſolicitudini, qua graviſſimis impeditus negotiis, de hoc unice laborare videbatur, ut ſuo conſilio, & auctoritate ubique gentium debitum Omnipotenti DEO obſequium exhiberetur. Hujuſmodi ſemper

gerebat curam hærentem animo : ſi qui e barbaris regionibus in Galliam ſe referrent Divini verbi propagatores, incredibili humanitate illos excipiebat: cum ipſis rationes inibat, quo pacto in dies magis, magisque hominum ſaluti provideretur: percunctabatur, num aliquas hujuſce muneris partes ſibi agendas relinquerent?

His tandem Pietatis ſuæ monumentis cumulum impoſuerunt ſapientiſſimi animi ſenſus, quibus prope metam attingens, anteactæ vitæ ſtudia confirmavit. Video vos ſtatim cogitatione ferri vel ad admirabilem illam conſtantiam, qua graviſſimum, acutiſſimumque morbum ſic toleravit, ut in eo cùm reliquarum virtutum, tùm verò ſummæ fortitudinis inſigne ad Poſteritatem exemplum ediderit; vel ad heroicam animi præſtantiam, qua licèt fractus viribus mirifica dicendi gravitate futuræ Regni felicitati proſpexit. Verùm quamvis iſta maximæ omni-

omnibus admirationi esse debeant, modò missà facio. Religionis in LUDOVICO laudem prosequor, cui suprema veluti persoluturus officia, quàm illustria voluntatis huic summæ virtuti penitus deditæ argumenta præbuit! Dum enim cum ipsa morte conflictaretur, quàm multa sanctissime & dixit, & fecit! Manent animo infixæ, manebuntque semper voces illæ, quibus constantissime affirmavit, se quidem satìs vixisse, nec ab hac vita repugnantem divelli: dolere solùm, quòd cum maximopere expetiisset, ut non prius vitã excederet, quàm paucos Galliarum Antistites a reliquorum sui Ordinis Cœtu de recèns edita Apostolica Constitutione dissidentes, ad saniora consilia revocatos vidisset, attamen voti compos non esset. Qui verò novissima decedentis verba excepere, compertum habent, quanto mentis ardore palàm professus fuerit, se per omnem vitæ cursum, Catholicam, Apo-

ſtolicam, & Romanam Fidem unice coluiſſe, ſeque ingenti ſolatio morientem affici, quod ultimum in eadem Fide diem ſibi claudere contingeret. Id unum præclariſſimis illis Viris, quos Maximo Nepoti inſtituendo præfecerat, commendavit, ut in primis Regium Puerum ſolam hanc Religionem colere, ac tueri docerent: ſcilicet non ignorabat eâ una virtute (ut Theodoſii ad hæredes ſuos poſtremis verbis utar) *& pacem conſervari, bellum extingui, hoſtem in fugam verti, trophæa erigi, & victoriam denique conſtare*. Qualem itaque Catholici, incorruptique Dogmatis vindicem, atque propagatorem ſibi pridem Eccleſia fuerat pollicita, quum LUDOVICUM Divino munere accepit, talem profectò experta eſt. Quid enim illi inter tot, ac tanta, aut Naturæ, aut Fortunæ, aut Virtutis ornamenta datum fuit, quod ad ipſum amplificandum, ornandumque ſibi datum

Theodoret. Hiſt. lib. 5. c. 25.

datum esse, non fuerit arbitratus? Quid sibi gloriæ, laudis, vel auctoritatis unquam peperit, quod Religionis utilitati non consecraverit? Quòd si quis Constantino Magno LUDOVICUM veræ Fidei cultu, atque propagatione comparare velit, facilè quoque intelliget, hisce virtutibus, quibus eximius ille Imperator (Augustino docente) ad ingentem felicitatem pervenit, & hunc pervenisse. Siquidem vel LUDOVICO nihil ad summam prosperitatem defuisse dicemus, qui amor Populi, Regni salus, suorumque temporum decus fuerit appellatus. Quapropter hoc uno, ni fallor, Ætas nostra non tam potest in omni genere laudis cum Antiquitate certare, quàm in multam apud omnem Posteritatem invidiam adduci. Tanto igitur Principis exemplo Mortales discant, optimum inter se coire posse fœdus studium Religionis, & Regni felicitatem, redditumque Numini obsequium

cum Regia Majeſtate bene, ac luculenter componi. Quæ cum ita ſint, reliquum eſt, ut DEUS Optimus Maximus in LUDOVICO XV. avita hæc decora nobis quàm diutiſſime ſervet. Creſcat Rex inclytus; augeatur ſapientiâ Patris, lenitate Avi, Proavi gloriâ; iisque præſtantiſſimis laudibus ſic adoleſcat, ut, ſapientiſſimo Galliarum Rectore adnitente, tum Imperii moderatione, cultuque bonarum Artium, tum maximè ſtudio Catholicæ Fidei tuendæ, & amplificandæ, optimi, & Chriſtianiſſimi Regis formam exprimat, totumque LUDOVICUM XIV. perfectiſſime repræſentet.

